

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Disputatio Prima. De Essentia Entis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

PARS I. DISPUTATIO I.

DE ESSENTIA ENTIS.

Quia praeverta Disputatione, pro objecto adaequato Metaphysica ens reale ut sic statui, ideo de eius natura & essentia agendum est, quare sit

QUESTIO I.

Quid sit ens reale, & an detur conceptus communis ipsi Enti reali & rationis?

habet esse simpliciter, & ens rationis secundum quid, ita & habebit ens reale intelligi simpliciter, rationis secundum quid.

I. Explicatur

Communis Doctorum sententia rationem entis realis explicat per aptitudinem ad existendum, asseritq; illud esse ens reale, cui non repugnat existentia, seu quod est capax existendi. Definitionem hanc optimam esse ex eo probatur, quod conveniat Deo & creaturæ, substantiæ & accidenti, & omnibus aliis accidentibus realibus, & non conveniat enti rationis, quod ens non est; neq; negationibus, quæ sicuti propriè entia non sunt, sic sunt propriæ existentia incapaces, & eodem modo, quo dicuntur entia, eodem existere dicuntur, & sicuti non dicuntur entia nisi cum addito, videlicet entia negativè, sic cum eodè addito dicuntur negativè existere; nec ullus alius conceptus est assignabilis, qui nobis notior esset. Hæc pro prima parte quaestionis. Pro secunda parte solvenda revocetur in memoriâ tractat^o de ente rationis, cum ejus notitia æquè sit necessaria, quo facto

II. Non datur

Dico: Non datur ens præscindens, à reali & rationis, quod sit univocum ad illa. Est communissima.

Probo 1. Ex Scoto in 1. d. 29. q. 1. ei, quod est secundum quid tale & ei, quod est simpliciter tale, in quantum tale, non est commune univocum illud, quod accipitur in eis secundum quid & simpliciter, sed ens reale est simpliciter ens, & ens rationis est secundum quid ens, ergo ens ut sic non prædicatur de illis univocè; hæc ratio fundatur in illa regula, quod à termino sumpto ab aliquo distrahente, vel diminvente, ad eundè sumptū simpliciter nõ valet consequentia, sic ly rationis distrahit, vel saltè diminuit rationē entis.

III.

Probo 2. Quia sicut homo pictus & homo verus non habent rationem aliquam univocam communem hominis, quia homo pictus non est verè essentialiter homo, quod requiritur ad univocationem, sed tantum habet hoc, quod dicatur homo ab homine vero, eo, quod sit ad similitudinem ejus, ita etiam enti reali & rationis non poterit quid univocum commune dari, quia ens rationis non est verè intrinsecè ens, sed quod dicatur ens, habet hoc ab ente reali, eo quod ad similitudinem ejus concipiatur.

IV. Argumentum

Arguitur 1. Omnis potentia, quæ ferri potest in aliqua objecta, habet unum commune objectum sub quo omnia illa continentur, sed intellectus ferri potest super ens reale & rationis, ergo habebit unum commune objectum, sub quo omnia illa continebuntur. R. dist. maj. quæ potest ferri per se primò & simpliciter in aliqua objecta, concedo majorè; per se secundo & secundum quid, nego majorè; similiter dist. min. Potest ferri in ens reale & rationis per se primò & simpliciter nego minorè. Per se primò, & simpliciter in ens reale & per se secundo, ac secundum quid in ens rationis concedo min. & nego consequentiâ. Ratio est, quia sicut se habet res ad esse, ita & ad intelligi, unde ens reale

Arguitur 2. Quando aliquid definitur, per commune & contrahens, necessariò illud commune convenit alicui, cui nõ convenit contrahens, sed ens reale & rationis definiuntur per aliquid contrahens, & per ens; nam ens reale & rationis sunt termini complexi dicentes duos conceptus objectivos; ergo cum enti rationis nõ conveniat contrahens, scil. reale, conveniat ipsi communi scilicet ens. R. negando min. nam per ly reale & rationis solum determinatur æquivoca significatio entis communissimè accepti, sicut per verum & pictū detrahitur æquivoca significatio hominis.

V. Secundum

Arguitur 3. Potest quis esse certò quòd universale sit ens, & dubius an sit reale, vel rationis, ergo conceptus entis respectu ipsorum erit communis, & univocus. R. dist. ant. potest esse certus de nomine entis, seu conceptu indeterminate & confuso concedo ant. conceptu determinate, seu de re entis nego ant. sicut quando dicimus, ly canis, ubi non possumus habere conceptu realitatis inter se similitum, vel unius realitatis communis, sed tantum solius vocis.

VI. Tertium

Arguitur 4. Ens communissimè sumptum habet sufficientem unitatem medii syllogistici, ergo non est æquivocorū. Probat ant. quia hæc est bona argumentatio, omne ens est intelligibile, ens rationis est ens, ergo est intelligibile, ergo, &c. R. neg. ant. ad probationem dico, quòd ille Syllogismus non est bonus ut categoricalis, sed bene si accipiatur ut hypotheticus ex disjunctivis compositus, in quas potest sic resolvi, hoc vel illud ens est intelligibile, scilicet ens reale, vel rationis, sed ens rationis, &c. sicut hic syllogismus: *Omne canis est mobilis, sius est canis, ergo: Est bonus si sic resolvatur, hic vel ille canis est mobilis, &c.* Ex his collige similiter dicendum esse de conceptu præscindente ab ente positivo & negativo, sicut etiam de relationibus realibus & rationis, quia utrobique eadè est ratio.

VII. Quartum

QUESTIO II.

An ens reale dicat conceptum unum tam formalem, quam objectivum?

Revocatis prius in memoriâ dictis de conceptu formali & objectivo, explico sensum quaestionis & dico hunc esse, videlicet, an quando concipitur ens ut sic, seu quando concipimus aliquid esse ens, & ignoramus, an sit substantia, vel accidens habeamus in mente nostra unum adum, vel plures, & an habeamus unum objectu nobis propositu, vel plura, quod resolvendo

I.

DICO 1. Ens ut sic habet in intellectu nostro unum conceptu formalem, qui nõ representat aliquid ex inferioribus secundum proprias rationes, sed tantu secundum conceptibilem rationem entis communem. Ita D. 1. d. 3. q. 5. & d. 8. q. 3. cum suis ac Neutristis ferè omnibus, contra Ruvium & alios, qui utrumque conceptum ei negant, & Nominales negantes conceptum objectivum.

II. Ens habet in nobis conceptum formalem.

Probat

III.

Probatur Conclusio primò

experientià: Quia quando concipimus Ens, non advertimus nos habere plures conceptus ipsi correspondentes, nec habere plura objecta ipsi propolita, nec nos percipere Deum aut Creaturas, substantiam aut accidens, sed si haberemus plures conceptus, aut plura objecta propolita, deberemus id advertere, quia de factò non possumus colligere nos habere plures conceptus, aut plura objecta percipere aut Deum & Creaturas, nisi per experientiam; ergò si habemus oppositam experientiam, dicendum est, quòd Ens habeat talem unum conceptum. Confirmatur ex eo, quod ad prolationem vocis canis experimur intellectum non uniri in aliquo uno; sed ad diversa distrahi, scilicet ad canem terrestrem, celestem & marinum optimè colligimus illi voci non correspondere unum conceptum communem, & e contra ex eo, quod ad prolationem hujus vocis animal experimur intellectum non distrahi ad diversa, sed uniri ad concipiendam substantiam sensibilem optimè colligimus unum conceptum communem correspondere, ergò cum ad prolationem vocis ens experimur, nos non distrahi, sed potius intellectum nostrum uniri optimè colligimus huic voci correspondere unum conceptum communem.

IV.

Probatur secundò ratione D. I. d. 3. q. 3. n. 9.

intellectus habens unum conceptum formalem de uno certum & alios incertos de aliis, si ille, qui est certus, sit ita certus, ut impossibile sit ipsum esse dubium aliis existentibus certis, habet conceptum unum formalem præcisum & distinctum ab aliis conceptibus illorum de quibus est dubius, sed intellectus potest esse certus, quòd aliquid sit ens, dubitare, aut an sit Deus, vel creatura, substantia, vel accidens, ergò intellectus noster habet conceptum unum formalem entis præcisum & distinctum à conceptibus particularium entium, major patet ex terminis, nam si intellectus habet conceptum formalem certum & alios incertos de aliis, procul dubio ille certus erit distinctus à dubiis: Minorem probò: quia Philosophi cognoverunt motorem primæ Sphæræ esse ens, dubitarunt autem, an esset Deus, vel alia intelligentia; item cognoverunt lucem esse ens, dubitarunt autem, an sit substantia vel accidens, ergò intellectus potest esse certus, quòd aliquid sit ens, & dubitare an sit Deus vel creatura.

V.

Dices I. cum Thomistis: Ens, ut dicitur, de Deo & creatura, &c. non importare unum conceptum, sed plures, qui ob maximam similitudinem videntur unus.

Similitudo non solum experientiam.

Contra, si hæc replica valeret, nullus prorsus daretur conceptus unus universalis, nam si dicas hominem habere unum conceptum ad Petrum & Paulum, respondebo, quòd sint duo, sed videntur tamen unus ob maximam similitudinem quam habent, quod tamen falsum est.

VI.

Dices 2. cum aliis: Intellectum quidem in tali casu non percipere determinatè Deum aut creaturam, sed tantum indeterminatè, ita ut intellectus sit certus de toto illo dis-

Inferiora non cognoscuntur indeterminate.

juncto, & dubius de ejus singulis partibus. Contra, experientià constat, quòd quando intellectus concipit ens, ita ut habeat conceptum certum & alios dubios per illum conceptum certum, nullo modo experitur se habere conceptum Dei & creaturæ, nam dum Philosophus cognoscit Cælum moveri, certus est illud movens esse ens, & deinde ulterius investigando dubitat utrum Deus sit, vel creatura, ergò falsum est intellectum in tali casu cognoscere Deum & creaturas etiam indeterminatè, illi que esse certum de toto illo disjuncto.

Dices 3. Cum aliis negantibus majorem, quam sic invertere nituntur, primò Philosophi fuerunt certi de eternitate mundi & Dei, eumque esse causam primam, necesse est & dubitarunt de finitate & infinitate, & tamen eternitas non est communis finito & infinito. Secundò si duo homines, uterque Petrus nomine, in obscuro cubiculo existerent & me percuteret unus, essem certus quòd me Petrus percutisset, & dubius an hic vel ille, & tamen Petrus non importat conceptum communem illorum. Tertio, si canis terrestris & marinus includeretur in sacco, & unus illorum moveret saccum, certus essem canem movere saccum, & dubitarem quis nam illorum, & tamen canis non dicit unitatem conceptus ad illos. Veritate nulla concludit, non prima, quia conceptus eternitatis, causæ primæ, necessitatis elidendi, non erant tam certi ut existerent certitudine finitatis aut infinitatis non potuissent reddi dubii: Non secunda, quia juxta dicta in universalibus, à singularibus potest abstrahi conceptus communis, & si non possemus, haberemus conceptum communem hominis, quod falsificat: Neque tertia, quia tunc haberemus conceptum animalis. Deinde hic non est fermo de conceptu objectivo prout probat instantiæ, sed de formali. Denique & licet non posset abstrahi à singularibus conceptus communis, instantia nil concluderet, quia ille conceptus, non esset formalis, sed objectivus, qui non abstrahitur, nisi ubi reperitur similitudo illarum rerum, à quibus sit præcisus, & penes hoc ubi inveniuntur plures formalitates diversæ rationis.

Dico 2. Conceptus formalis entis in mente nostra correspondet unum conceptum objectivum distinctum & præcisum à conceptibus inferiorum. Et D. c. Probo primò unitatis conceptus formalis necessario correspondere debet unitati conceptus objectivi, ergò cum ens habeat conceptum formalem in mente nostra, habebit & objectivum. Probo antec. quia conceptus formalis est ipsa intellectio, sed implicat intellectio nem ut sit non esse alicujus rei intellectæ, quia cum actu illius ex sua natura habeat transire super aliquid quod objectum, ut in terminum necessario dicendum est, quod cuilibet actu intellectus, seu conceptui formali aliqua una ratio objectiva respondeat. Diversimodè ad hanc probam adversarij respondent, sed unam solam adducam, ex cujus impugnatione alie facili solvi poterunt. Quare

Dices: Ad salvandam unitatem conceptus formalis sufficere, si ei correspondeat ratio

ratio objectiva, vel plures immediatè, ad modum unius indeterminatè & confusè. Contra: Quia in illo conceptu vel includitur substantia & accidens, Deus & creatura, & omnia alia Entia copulativè, vel disjunctivè, vel simpliciter; nullum dici potest secundum Adversarios, ergò: Probo minorem: Primò non copulativè, aliàs hæ propositiones essent falsæ, substantia est Ens, accidens est Ens, quia nec substantia est substantia & accidens, nec accidens est accidens & substantia, quod tamen requiretur ad veritatem illius propositionis, si Ens copulativè includeret substantiam & accidens & alia, ergò: neque disjunctivè, quia sequeretur univocatio entis, quam Adversarii negant, nam hoc disjunctum, substantia vel accidens, DEUS vel creatura, tam benè primò convenit creaturæ & accidenti, ac DEO & substantiæ, quia ad veritatem disjunctivæ sufficit veritas unius partis.

aliis rationibus communibus genericis, unde si ratio Adversarii valeret nullos possemus habere conceptus communes genericos, nam si sumamus rationem communem animalis, quæro an ista ratio sit rationalis an irrationalis, si dicatur esse rationalem non conveniet irrationali, & e contra falsum ergò est positivum absolutum & respectivum opponi contradictoriè, sed solum opponuntur taliter, sicut opponuntur aliæ differentiæ dividentes genus.

Arguitur 2. Nullus gradus communis & verè præcisus potest esse transcendens; ergò Ens, cum sit transcendens non potest habere conceptum præcisum ab inferioribus suis & contrahentibus: Probo antecedens: Transcendentia dicit necessariam & essentialem inclusionem conceptus transcendens in omnibus rationibus particularibus, ergò. Hic est Achilles Thomist. sed facilis evasione, quare R. primò negando utrumque antecedens. Ad transcendentiam enim sufficit, ut vel essentialiter, vel formaliter, vel identicè & realiter includatur in suis inferioribus. R. secundò, supposito transcendentiam sic includi, negando consequentiam cum probatione, quia per talem præcisionem non intelligimus, quòd Ens possit separari à differentis & illæ solum manere, sed intelligimus, quòd Ens possit concipi secundum se, non conceptis suis inferioribus aut contrahentibus, licet hæc non possint concipi absque Ente, quod clarum est, quia nemo dicit cognitionem Entis & differentiarum non esse distinctas cognitiones.

XII. Secundum.

Dico 3. Conceptus Entis est unum non solum respectu substantiæ & accidentis, sed etiam respectu Dei & Creaturæ est D. loco cit. quia omnes rationes, quæ præbent conceptum Entis respectu substantiæ & accidentis esse unum, probant etiam de conceptu Entis respectu Dei & creaturæ.

XIII. Est unum etiam respectu Dei.

Probo primò: Cùm Majoronio, omne quod dividitur per plures differentias contrahentes, habet unam rationem formalem communem omnibus membris divisis, sed Ens non solum dividitur in substantiam & accidens, sed etiam in Ens finitum & infinitum, ergò Ens etiam habebit conceptum formalem præcisum à Deo & Creatura. Nec valet dicere hanc esse divisionem vocis in sua significata, non valet, quia omnis divisio vocis in sua significata est ad placitum, sed hæc non est ad placitum. Quod Confirmatur, quandoocunque aliquid definitur per commune & contrahens, necessariò illud commune convenit alicui, cui non convenit contrahens, sed creatura definitur per Ens & aliquid contrahens, ergò Ens convenit alicui, cui repugnat contrahens, sed contrahens nulli repugnat, nisi DEO; ergò Ens illi convenit, adeoque erit commune Deo & creaturæ.

Probat secundò: Totum, quod tollit negatio, ponit ipsi opposita affirmatio; ergò totum, quod negat nil, seu non Ens, ponit Ens, sed non Ens non solum negat Ens creatum & finitum, sed prorsus omne sive sit finitum sive infinitum, consequentia clara & quia si conceptus Entis non extenderet se ad omne prorsus Ens, Ens & non Ens

Ooooo non

X.

Probatur Conclusio secundo: Quia omnia Entia realia habent quandam similitudinem & convenientiam inter se, quam non habent cum non Ente ex nihilo; ergò possunt sub ea ratione conceptum unum objectivum constituere: antec. patet, consequentia probatur, quia omnia illa entia sub tali convenientia sunt conceptibilia; ergò in illa convenientia erit conceptus unus & consequenter objectivus; ergò: ant. patet. Quia intellectus habet virtutem præcisivam statim ac in re subiectum reperit habere rationem convenientiæ ac differentie potest ea plura concipere secundum illam rationem, secundum quam convenientiam præscindendo à rationibus, quibus differunt & tunc concipit illa plura ut sunt unum, ergò conceptus objectivus correspondens formali erit unus.

XI.

Arguitur: Si daretur talis unitas conceptus objectivi præcisi ab omnibus inferioribus, seu determinatis rationibus Entis talis conceptus esset contrahibilis ad sua inferiora, sed non potest esse sic contrahibilis, ergò: Probo minorem, quia deberet contrahi per aliquid superadditum, sed nil tale superadditum potest assignari, ergò: Probo minorem, quia illud superadditum vel esset Ens, vel non Ens, non potest esse non Ens, quia Ens per nil ad inferiora contraheretur, neque potest esse Ens, tum, quia ab eo non posset præscindi Ens, quia illud formaliter esset ipsum Ens; tum quia nil superadditur sibi ipsi, nam animalitas non additur animalitati, neque contrahitur per illam, neque præscinditur ab illa, ergò. R. negando utramque minorem, ad probationem dico Ens contrahi ad sua inferiora per aliquid additum, quod est Ens non formaliter, sed realiter & identicè. Ad alia

Instatur: Hæc ratio communis objectiva, vel esset absoluta, vel respectiva, sed neutrum dici potest, ergò: non respectiva, quia aliàs non conveniret absolutis, non absoluta, quia tunc non conveniret respectivis; ergò nec potest dici quòd ab utraque præscindat, quia inter contradictoria non datur medium. R. præscindere ab utroque, ut patet de omnibus

F. Amandi Hermann Metaphysica.

non essent sibi immediatè opposita. Sed in contra

XV.
Tota ratio
Entis quoad
realitatem
invenitur in
Deo.

Arguitur: Tota ratio Entis invenitur in Deo; ergò Ens non potest esse quid, superius Deo & creaturæ: Consequentia probatur, quia ratio superior est universalior quacunq; inferiori, unde nullatenus talis ratio debet tota inveniri in uno extremo, quia aliàs non excederet, nec posset esse quid commune inferioribus; antec. prob. licet enim creatura formaliter & intrinsecè sit Ens, non tamen est Ens per se, sed per participationem, cum participet rationem Entis à Deo, qui est Ens per essentiam, hinc ex vi illius Entis, quod in Deo est, per essentiam habet creatura quod sit Ens; ergò cum Deus sit Ens per essentiam, tota ratio Entis invenitur in Deo. R. hoc & similia argumenta concludere contra asserentes conceptum Entis importare realitatem præcisam à particularibus entium rationibus, non verò contra nos, qui asserimus conceptum Entis immediatè abstrahi à realitatibus DEI & Creaturæ inadæquatè conceptis, quæ solutio bene notanda est, hinc in forma R. negando antec. cum probatione, nam ex hoc argumento tantum sequitur, quod Deus habeat suum esse à se secundum omnem essendi plenitudinem & perfectionem, & nullum Ens habeat extra illum esse, nisi dependentè & participativè ab ipso, quæ dependentia non aufert unitatem transcendentalem entitatis communicatæ non quòd à parte rei existentem, sed per intellectum nostrum abstrahentem.

Instatur: Ens contrahitur ad Deum & creaturam per finitatem & infinitatem, & prius ad DEUM quàm Creaturam; ergò tota ratio Entis totaliter absorbetur ab illo; probatur consequentia: Quia infinitas est modus totalitatis ita, ut contrahat naturam totaliter & adæquatè, aliter non esset infinitum, si aliquid remaneret, quod non contraheretur. R. dist. ant. contrahitur ad Deum & creaturam, contra. Etione vera Metaphysica, nego antec. contra. Etione per opus intellectus, concedo antec. & similiter distinguo conseq. tota ratio Entis &c. Si contrahatur Metaphysicè transeat consequentia; si contrahatur opus intellectus, nego consequentiam.

XVI.
Differentia
non impedit
quoniam in alio
contineri possit.

Arguitur 2. Ratio communis dum descendit ad inferiora dividitur per oppositas differentias, quæ se invicem excludunt, neque una est causativa alterius, quia tunc non essent simul natura, sed una præsupponeretur ad aliam, sed tota ratio creaturæ continetur, in Deo eminentur & ab ipso causatur; ergò Creatura cum Deo non possunt dividere Ens. R. negando majorem: Oppositio enim differentiarum non impedit, quominus una differentia eminenter contineatur in alia, aut causetur ab ea, nam sensitivum cum vegetativo, cum intellectivo adæquatè dividunt animam, & tamen sensitivum continetur eminenter, imò formaliter in intellectivo: Qualitas dividitur in habituales & actuales, & tamen habitus efficit actum.

QUÆSTIO III.

An Conceptus Entis sit ex natura rei ante opus intellectus præcisus, & distinctus à suis inferioribus.

Notandum est, quòd licet multitudine nobiscum conveniant in unitate conceptus Entis, tamen multi negant talem conceptum præcisum esse perfectè præcisum; Perfecta igitur præcisio est illa, quando nimirum conceptus ita ex natura rei, vel saltem per intellectum ab inferioribus abstrahitur, ut solum dicat quendam superioritatis gradum, in quo nullatenus relucant rationes inferiorum; Imperfecta autem præcisio est illa, quando nimirum conceptus præcisus non dicit gradum aliquem superiorum nec ex natura rei, nec per intellectum abstrahentem distinctum ab inferioribus, sed implicite saltem & confusè illa includit secundum proprias rationes, & solum abstrahit ab expressione suorum inferiorum, & hæc nominatur inadæquata, illa verò adæquata. Hoc prænotato quantur inter illos, qui admittunt perfectam præcisionem Entis, an talis videlicet præcisio perfecta præcedat omnem omnino operationem intellectus, ita ut inter Ens & inferiora intercedat distinctio formalis, sicut intercedit inter gradus prædicamentales. Ad quod

Dico I. Conceptus Entis ex natura rei est actualiter præcisus respectu substantiæ & accidentis. Hæc est communis inter Auth.

Prob. ex dictis in materia de prædicamentis. Ens, quod in 10. prædicamentis dividitur, est verè genus, cum non sit Ens transcendentaliter nimirum, ut est commune Deo & creaturæ, verum Ens finitum & limitatum immediatè divisum in substantiam & accidens, atque genus & differentia tempore importat diversas realitates Metaphysicas, quarum una est potentialis ad aliam; ergò licet genus ut dixi in Logica ex natura rei præcedat à suis inferioribus, ita etiam Ens à substantia & accidente præcindat.

Dices 2. Conceptus Entis respectu DEI & Creaturæ non est naturæ rei præcisus ab illis, sed non fundatum in aliqua realitate communi illa quæ sit una & eadem in ambobus. Hæc Conclusio est contra nonnullos Scotistas, quia paritate graduum prædicamentaliū ex Doctore probatur nituntur etiam in transcendentibus talem dari realitatem, sed contra eos

Probo Conclusionem primam Autoritate D. Bernardi. l. 5. de Consid. c. 7. ubi ait: Nunquid verendum ne cogitatio transvolat supra quod quantumcumq; in altum proficiat ultra est, infra quod cogitare possit homo, altissimum quantum ridiculum est statum impium. Quod dictum Bernardi de Conceptu objectivo intelligendum est non formalis; & Doctoris I. in 1. d. q. 3. ubi dicit: Ad secundum patet in secundo articulo, quòd DEUS & Creatura non sunt primi diversi in conceptibus, sunt tamen primi diversi

in realitate, quia in nulla realitate conveniunt, & quomodo posset esse conceptus communis sine convenientia in re vel realitate, in sequenti dicitur.

IV. Secundò, Solvens quoque D. in I. d. 3.

q. 2. argumentum Henrici dicentis non posse à DEO abstrahi conceptum communem sibi & creaturis, quia est singularitas quædam; Respondet, quod non valet consequentia, sortes enim in quantum sortes, est singularis & tamen à sorte possunt plura abstrahi prædicata, & ideo singularitas alicujus non impedit, quin ab eo quod singulare est possit abstrahi aliquis conceptus communis, & dicit quidquid est ibi in re, licet sit sibi singulari ex se in existendo, ita quod nil aliud abstrahat ibi, à singularitate, tamen illud idem potest concepti & hoc in re, vel quodammodo indistinctè, & ita ut singulare velut commune concipiatur. Ex quibus verbis clarè deducitur conceptum Entis, de quo ibi loquitur DEUM non esse sumptum ab aliqua realitate communi in Deo, quæ sit contracta per aliud ad singularitatem, quia quidquid est ibi in re est singulare ex se in existendo.

V. Probatur Conclusio Ratione

primò: Si conceptus Entis communis DEO & creaturis fundaretur in una natura & realitate communi ipsis, sequitur dari in DEO compositionem Metaphysicam, sed hoc destruit simplicitatem divinam, estque expressè contra Scotum in multis locis; ergo non datur talis realitas communis; Probatur sequela majoris, quia omnis realitas ex natura rei communis & una ad plures contrahibilis est necessariò ratio potentialis ad rationem contrahentem, sed ubi est ratio potentialis ad rationem contrahentem, ibi est compositio Metaphysica; ergò si in Deo est &c.

VI. Dices cum Scotistis Realitatem commu-

nem tantum facere compositionem Metaphysicam, quando ad inferiora contrahitur per differentias, non facere verò quando contrahitur per modos intrinsecos, qualiter Ens contrahitur ad Deum & Creaturam, ratio est, quia entitas & modus una sunt realitas adæquata, & consequenter nil ibi erit actuale & potentiale, quia nil est in potentia ad se ipsum, & hanc dicunt esse propriissimam doctrinam Scoti I. d. 8. q. 3. ad secundum.

Contra primò: Quia nunquam Do-

ctor voluit, quod contractio Entis ad Deum & Creaturam per infinitatem & finitatem sit contractio à priori quasi una realitas communis possit primò contrahi ad plura essentialiter distincta per modos intrinsecos, quod probò, quia sicut modus intrinsecus non constituat rem in esse specifico & quidditativo, sed jam sic constitutum supponit, sic etiam distinctio modalis plurium supponit distinctionem specificam; ergò modus nequit esse prima ratio contrahendi realitatem communem ad constituendum plura realiter distincta; antec. probatur, quia modus intrinsecus est, qui non variat essentiam rei; consequentia probatur: quia ratio primò contra F. Amandi Hermann Metaphysica.

trahendi realitatem communem ad aliud particulare est de quidditate illius particularis, & facit illud essentialiter differre; ergò cum modus intrinsecus non sit de quidditate rei, neque faciat eam essentialiter differre, non contrahet realitatem Entis.

Contra secundò & probatur

secundò Conclusio, concessio quod modi intrinseci sint primò contractivi illius realitatis adhuc non evitatur compositio Metaphysica in DEO, quia in DEO reperitur aliqua realitas, quæ non est de se hæc, sed communis, & ratio contrahens non est omnino idem ex natura rei cum ratione contracta; ergò non sunt omnino idem, & unum habebit rationem potentia & alterum rationem actus, & consequenter facient compositionem Metaphysicam.

Arguitur: Impossibile est aliqua plura

secundum unam & eandem rationem omnino simul convenire & differre, quia similitudo & convenientia fundatur super unitatem, distinctio aut & diversitas super multitudinem, sed DEUS & creatura conveniunt in ratione Entis realiter, & realiter differunt in propriis rationibus; ergò si ratio Entis nullo modo differt à DEO & Creatura, DEUS cum Creatura convenit & ab ea differt secundum eandem rationem & entitatem. R. dist. maj. Impossibile est, &c. eodem modo concedo majorem, diverso nego majorem: similiter distinguo minorem & consequens, & nego consequentiam, quod sufficit ad tollendam hanc contradictionem; DEUS ergò & Creatura secundum idem à parte rei conveniunt & differunt, sed non eodem modo, differunt enim actualiter, & conveniunt virtualiter, seu differunt in realitate & conveniunt in Conceptu, hæc autem non contradicunt sibi, sicuti solam esse virtualiter calidum & formaliter non esse calidum.

Instatur: Tam bene DEUS & Crea-

tura nullo operante intellectu conveniunt in ratione essendi, ac homo & bos, in ratione sentiendi, & oppositum est planè voluntariè dictum, sed inter hominem & bovem est actualis positiva similitudo; ergò inter DEUM & Creaturam. Resp. negando majorem: Nec hoc voluntariè est dictum, sed satis rationaliter, quia scilicet species & etiam individua non sunt primò diversa, sed aliqua eadem Entia, idem in aliquo realiter convenientia, & ideo fundant similitudinem ad invicem, DEUS autem & Creatura sunt primò diversa in realitate, ut jam probavi, nulla enim realitas est in DEO, quæ non sit intrinsecè imparticipata, & cui intrinsecè non repugnet esse in creatura, & ideo fundare nequeunt actualem convenientiam, sed tantum fundamentalem & virtualem, quatenus ambo causare possunt conceptum communem Entis apud intellectum inadæquatè concipientem &c.

Arguitur 2. Deus non est ex eo Deus

quo Ens; ergò ratio Entis & Deitatis distinguuntur

VII. Argumentum in contrarium præmissum.

Non conveniunt tam bene Deus & Creatura, sicut homo & bos.

VIII.

Ooooo 2 guantur

Ens non contrahitur per modum.

Et licet contraheretur contractio faceret compositionem.

Secundum.
Sed, dicitur
Deus, eo
Deus quo
Ens.

guuntur ex natura rei, consequentia probatur, quia distinctio ex natura rei bene colligitur ex effectibus formalibus seu constitutivis distinctis, cum ergo aliud constituatur per rationem Deitatis & aliud per rationem Entis, necesse erit ut rationes illae habeant à parte rei aliquam distinctionem; probo assumptum quia cum Deus & Creatura in ratione Entis conveniant, sequeretur Deum in ratione Deitatis cum Creatura in ratione creaturae convenire & e contra, ergo. Confirmatur: Ratio Entis potest inveniri in eo, in quo non est ratio Dei, scilicet in Creatura; ergo ex natura rei ac propria ratione Dei & creaturae est praecisa. R. primò: Si sermo sit de eo, quod à parte rei est, negando absolute assumptum, sic enim Deus eo omnino est Ens, quo est substantia, ratio est, quia eadem realitas correspondet conceptui Dei & Entis à parte rei; ejusq; probationis distinguo antecedens, cum Deus & Creatura in ratione Entis conveniant actualiter, sequeretur, transcat ant. conveniant virtualiter & fundamentaliter, sequitur &c. nego antecedens & consequentiam. R. secundò: Si sermo sit de eo, quod contingit ex parte intellectus, inadèquate concipientis concedo ant. & nego consequentiam, ad probationem dico regulam illam veram esse, quando rationes illae sunt conceptibiles adèquate, id est, adèquate exprimentes diversas realitates à parte rei, non verò si sint inadèquate, ut est in proposito. Ad Confirmationem R. dist. antecedens: Ratio entis subjectiva nego antec. quia Enti ut sic non correspondet una realitas adèquate importata; ratio Entis objectiva & inadèquata tantum transeat antecedens, & nego consequentiam.

Instantia
alia solvitur.

Instantia: Si Deus à parte rei eodem penitus est Deus, qui est Ens; ergo à parte rei quo ei conveniunt, vel repugnant sub una ratione, convenient etiam vel repugnabunt sub alia, sed hoc est falsum, nam Deo repugnat finitas ex ratione propria Deitatis, quae non repugnat ei ratione entitatis, quia si repugnaret ex ratione formali Entis, repugnaret omni Enti etiam Creaturae, quod falsum est; ergo non eodem est Deus quo Ens. Ut hoc argumentum sat difficile solvatur, semper recurrendum est ad rationes nostrae conclusionis, unde R. negando sequelam, nam sit reduplicatio super naturam Entis ac si haec natura esset praecisa ex natura rei, unde argumentum petendo occultè principium, supponit id, quod probare debet; eo enim ipso quod assumit praedicata quaedam repugnare Deo à parte rei sub ratione Deitatis, quae non repugnant sub ratione Entis, jam supponit rationem Entis à parte rei praecisam à Ratione Deitatis, quod est in Controversia, solum ergo haec praedicata conveniunt ipsi sub una ratione, & non conveniunt sub alia per nostrum concipiendi modum. Pro hoc tamen nota, quòd reduplicatio sit utilis ad concludendum unitatem conceptus aliquid, & perfectam praecisionem illius ab aliis, & sic ea usus sum, sed non juvat ad concludendam praecisionem ex natura rei, nisi dum in ipsis rationibus, in quibus sit reduplicatio, praesupponitur praeciso ex natura rei, cum ergo in proposito non supponatur ei praeciso ex natura rei, reduplicatio non poterit inferre ipsam, ex quo satis patet diversitas reduplicacionis in serie transcendentium, & in serie praedicamentali, nam in serie transcendentium fit solum reduplicatio in ordine ad nostros conceptus inadèquatos, in serie verò praedicamentali in ordine ad adèquatos conceptus.

Arguitur 3. Conceptus qui ex natura sua pauciora dicit, quàm alter est ex natura rei praecisus & distinctus ab eo, sed conceptus Entis naturam suam pauciora dicit, quàm conceptus inferiorum, nam conceptus Entis dicit solum gradum essendi & inferiora addunt determinatum modum essendi, ergo R. negando minorem, nam conceptus Entis solum ab intellectu inadèquate concipiente habet naturam aliquam in qua sepe & distinguit gradum superiorum à ceteris.

QUAESTIO IV.

An Conceptus Entis sit univocus, vel analogus DEO & Creatura, substantia & accidenti?

Ad intelligentiam hujus questionis necessario revocanda sunt illa, quae dixi de Antea praedicamentis, quibus suppositis una cum his, quae paulo ante dixi facilis erit resolutio, sunt autem in hac materia quatuor sententiae; Prima docet respectu DEI & Creaturae esse pure aequivocum, ita Parquilogus; Secunda, directe opposita asserit esse pure univocum, ita Arriaga, Oviedo; Tertia dicit pure analogum, ita Thomista quasi omnes, pro quareta ego

Dico: Conceptus Entis ad DEUM & Creaturam, substantiam & accidentem non est aequivocus, sed univocus imperfectus, seu analogus univocum. Ita Scotus l. d. 3. q. 2. cum suis.

Probatur prima pars: Si Ens esset aequivocum ad DEUM & Creaturam, nihil posset de DEO cognosci, aut demonstrari ex Creaturis, sed hoc est contra Philosophos, qui non nunquam plurima ex Creaturis de DEO demonstrarunt, & etiam contra Divum Paulum dicentem: Invisibilia DEI per ea quae facta sunt &c. ergo: sequela majori probatur, quia si Ens esset aequivocum, esset etiam aequivoca alia praedicata communia, unde arguendo ab his quae sunt in Creatura ad DEUM interveniret fallacia aequivocationis.

Probatur quòd sit analogus, quia creatura in ratione essendi habet talem attributionem ad Deum, quae analogiam inducit, ergo inter Deum & creaturam in ratione entis aliqua credit analogia; probatur ant. quia Deus est ens per essentiam, creatura per participationem; item diversum modum essendi habet in illis, nam

nam in Deo est infinitum, in creatura finitum; item habet diversum ordinem essentialium, quia prius est in Deo, posterius in creatura; & eandem habet diversum gradum perfectionis essentialis, quia Deus est ens perfectissimum, creatura multis scaturit imperfectionibus, sed ens per participationem dicit attributionem ad ens per essentialiam, finitum ad infinitum, posterius ad finem prius, imperfectum ad perfectum, ergo creatura in ratione entis dicit attributionem ad Deum, quae sufficit ad inducendam analogiam; eodem modo probatur de substantia & accidente, nam ens prius descendit ad substantiam quam accidens perfectius est in substantia quam accidente, &c.

absolutè consideratum, sed ad substantiam collateralum.

Arguitur 1. Si ens esset univocum Deo & creaturis esset etiam genus, sed hoc est absurdum ergo: sequela probatur: quia si ens sit univocum, non potest reduci ad aliud universale, quam ad genus, quia praedicatur in quid de pluribus, plusquam numero differentibus: minor etiam patet, quia hoc laedit simplicitatem Dei. Ad hoc argumentum communis est Scolasticarum Responso, negando sequalam majoris, quia ad hoc ut aliquid sit genus requiritur, quod sit quid verè potentiale & contrahibile per differentias, ens autem cum non sit quid contrahibile per differentias, sed solum per modos intrinsecos, ideo non posse habere rationem generis, hæc responso satis bona quidem est, attamen ad evitandas instantias R. aliter negando sequelam majoris, quia ad genus Metaphysicum duæ requiruntur conditiones, una est quod non dicat purum & simplicem conceptum, sed aliquam communem realitatem Metaphysicam, habentem esse in rebus extra omne opus intellectus; altera est, quod talis realitas sit potentialis ad aliam realitatem actualem & contrahibilis per illam, ita ut ex utraque resultet compositum Metaphysicum; & ratio est, quia compositio Metaphysica non est merè compositio rationis, aliàs quid obstarret? Quo minus eam poneremus in Deo; non esset autem à parte rei si genus & differentia dicerent conceptus in adequatos absque propriis realitatibus sibi correspondentibus: & rursus non esset vera compositio si una realitas non esset extra aliam, quia de ratione partis componentis est, quod sit extra aliam partem eo modo, quo componit, cum ergo ens non dicat realitatem potentialem, sequitur nullo modo posse habere rationem generis: Ad probationem autem sequela dico ens non esse universale praedicamentale, sed transcendentalè.

Instatur: Quando aliquis effectus non adequat virtutem causæ, nomen illis commune non potest esse univocum, sed creaturae sunt effectus Dei in nullo adequantes virtutem ejus, ergo, &c. Probatur maj. quando effectus non adequat virtutem causæ, non recipit similitudinem ejus secundum eandem rationem, ergo nec potest habere nomen univocum. R. dist. maj. quando effectus in nulla ratione adequat virtutem causæ, concedo maj. si aliquo modo nego maj. in proposito autem, licet creaturae secundum rationem particularem non adequet virtutem Creatoris, æquantur tamen simul in simplicissimo entis conceptu.

Arguitur 2. Contra analogiam entis. Conceptus objectivus entis abstractissimus, est omnino præcisus ab inferioribus, nec aliquam in se includit diversitatem, sed est perfectè unus, ergo quantum est de se, æqualiter descendit ad sua inferiora, & consequens purè univocè. R. Prius descendere rationem entis in Deum, deinde ad creaturam sistendo in re, & ideo deficere à simplici univocatione.

V.
Argumentum ex ratione primum.

Duæ conditiones ad genus requiruntur.

VI.
Secundum.

III.
Probatur quod sit univocus.

Probatur: Quod sit etiam univocus, ex ratione ipsa analogiæ, quæ ex se cum univocatione est composibilis, quia ut dictum est in Logica, inter univocum & æquivocum non mediat analogum, ergo si non est analogum æquivocum, ut probatum est, erit analogum univocum. Confirmatur hoc ex univocorum definitione tradita ab Aristotele in antepredicamentis, & ab omnibus recepta, ex qua colligitur ad constituendam univocationem sufficere qualemcunque unitatem rationis communis, & non requiri uniformitatem, seu æqualitatem in participanda ea ratione communi, cum nec mentionem fecerit illius Philosopher. Ex his à fortiori colligitur univocatio entis ad substantiam & accidens.

IV.
Opponuntur arbitrariness et explicatur.

Opponitur 1. D. Damasc. in sua Logica docens ens ad alia entia se habere æquivoce, quia sola vox est communis, & pro eodem citat Porphyrium cap. de specie Aristotelem; secundò Scriptura Exodi 3. significat nomen entis soli Deo convenire. Tertio Philosopher 7. Meth. 14. dicit, accidentia non esse entia simpliciter, & secundum Doctorem, ei quod est simpliciter tale, & ei quod est secundum quid tale nulli datur conceptus communis, ergo. Idem argumentum potest formari de Deo & creatura. R. D. Damasc. citari ab aliis in oppositum. Ad Porphyrium respondet Doctor 1. d. 3. q. 3. contra istam univocationem, in Philosopher ista verba non inveniri, si tamen hæc verba habeat, dicendum est illum non aliud velle, quam quod ens non sit univocum univocatione limitata, quæ convenit gradibus, & prædicatis prædicamentibus, non verò quod non sit univocum univocatione transcendenti, quæ convenit prædicatis indifferentibus ad finitum & infinitum. Ad secundum R. Scripturam sacram loqui per quandam exaggerationem, quatenus Deus infinite distat à nobis, & ad innuendum, quod Deus excellenti quodam modo est id quod est, unde scriptura sic loquitur, non quasi vellet creaturas non esse verè propriè entia, sed ut afferret maximam attributionem creaturae ad Deum. Ad tertium R. illam particulam secundum quid non sumi distractivè, sicut homo pictus dicitur homo secundum quid, sed sumitur tantum diminutivè, quatenus diminuit gradum perfectionis entis in accidente, cum deficiat multum à perfectione entitatis substantiæ, & ex hoc dicitur ens secundum quid, non in se &

QUÆSTIO V.

Utrum ens contrahatur ad inferiora per modos intrinsecos, vel per differentias?

I.

Explicatur
modi.

Plus litigii reperitur inter Scotistas & Authores in explicandis modis, quam in solvenda ipsissima difficultate proposita; posset ergo modus definiri quod sit *entitas quaedam, que non tam ad rei essentiam pertinet, quam ad complementum ejus*; Vel quod sit *quid additum rei, quod illam modificet aut in se, aut in alio, aut ad aliud, aut, quo ad esse, aut quo ad operari*. Quæ definitio communis est modis intrinsecis & extrinsecis; quamvis autem antiqui Scotistæ tractantes de modis intrinsecis extrinsecorum nullam fecerint mentionem, tamen illos dari jam est communissimum, & ex Scoti multis locis deducitur; sub hoc modo extrinseco cadit *Figura respectu quantitatis, Præsentia localis, seu ubi, motus, actio, passio, &c.* quia omnia hæc rem modificant, & determinant, vel quo ad esse accidentaliter, ut esse figuratum, vel quo ad operari, ut esse agens. Modificare verò essentialiter spectat ad modum intrinsecum, de quo hic etiam controvertitur, unde eum specialiter hic cum D. I. d. 8. q. 3. ad primum principale definitio, quod sit *qui non variat rationem formalem rei cujus est modus*; quem sic definire voluit Scotus, ut illum planè secerneret à differentia, & ostenderet ens non contrahi ad Deum & creaturas per differentias, licet contrahatur per finitum & infinitum; differentia enim dicitur variare rationem illius formalem cui additur, quia illud removet à suo statu, contrahendo ipsum ad inferiorem gradum, seu quidditatem, ut patet de rationali adveniente animali, modus verò non sic variat, quia cum non sit gradus quidditativus non trahit illud, cui advenit, ad inferiorem quidditatem, sed tantum quidditatem cui advenit modificat: Deinde differentia dicitur variare rationem sui constituti, quia cum realitate contracta novam naturam constituit, quam formaliter ingreditur, & illam essentialiter à quacunq; alia distinguit, modus autem intrinsecus non constituit novam naturam, sed priorem tantum modificat, & ideo dicitur non variare rationem formalem constituti, quia ex una parte non constituit, & ex alia non distinguit, sed distinctionem supponit, unde definitio modi intrinseci sic debet intelligi, modus intrinsecus est ille, qui additus alteri id est, illi, cujus est modus non variat rationem formalem, id est, non facit aliam quidditatem, nec destruendo priorem, nec contrahendo ad inferius, sed est præcisè modus ejus omninò inseparabilis ab illa quidditate.

II.
Differentia
inter modum
& accident.

Dices: Accidentia non variant rationem formalem ejus cujus sunt accidentia, ergò. R. negando ant. sicut differentia ideo dicitur variare rationem formalem generis ipsam à proprio statu dimovendo, & trahendo ad inferiorem quidditatem, sic etiam accidens commune in suo ordine dicitur accidentaliter variare quidditatem cui advenit, trahendo ipsam ad aliam speciem accidentalem, quod non facit modus intrinsecus. Deinde accidens commu-

ne distinguitur realiter à subiecto, non autem modus. His præmissis ad quæstionem

Dico: *Ens ad DEUM & creaturam contrahitur per modos intrinsecos, ad substantiam autem accidentis per differentias.* Est D. I. 8. q. 3. ad primum principium & suorum. Secundam partem etiam tenet Doctor quarto Met. q. 1.

Probatur prima pars: Quia ens determinatur ad Deum & creaturam per finitum & infinitum. Sed finitum & infinitum non sunt differentie sed modi, ergò, &c. major ab omnibus conceditur: Probo minorem, quia differentia est alia realitas à realitate generis, quod determinat, modus verò est gradus realitatis quam determinat, quæ sine eo nec esse, nec perfectè concipi potest, sed finitum & infinitum non sunt realitates extra realitatem entis determinabiles, sed sunt gradus ens intrinsecè perficientes, sine quibus nec existere potest, nec concipitur, ergò, &c. major patet ex dictis, quia hoc est præcipuum discrimen, inter modum & differentiam; minor probatur, quia finitum & infinitum intrinsecè modificant ens, illudque perficiunt intra Sphæram propriæ realitatis, non extra, ut perferitur genus & differentia. Hæc ratio, ut convincat, debet addi ratio, quare conceptus entis contrahitur per modos, & non etiam alia genera prædicamentalia ad sua inferiora, ut substantia, quantitas, relatio, &c. quæ si non assignata fuerint non convincet, dico ergò disparitatem esse, quia conceptus prædicamentales ita determinantur per sua contrahentia, ut cum eis compositionem Metaphysicam efficiant, ad quam requiruntur realitates contrahentis contracti, conceptus verò transcendentales ita per sua contrahentia determinantur, ut non efficiantur cum eis compositionem Metaphysicam, atque consequenter non requiruntur, quod statum & infinitum dicant realitates, nec consequenter differentias. Hæc disparitas est D. I. loco cit. primò.

Probatur secunda pars: Quia nullum est inconveniens unum constituisse tantam prædicamentum ut vidimus in Logica, quod si positum fuerit poterit contrahi ad sua inferiora per differentias sicut de se contrahitur quodcunque genus. Confirmatur, si ens ad 10. genera contraheretur per soles modos intrinsecos & non per differentias, sequeretur 10. genera non esse inter se essentialiter diversa, sed hoc est absurdum, ergò: prob. seq. quia ut patet ex dictis, modi intrinseci non variant, nec diversificant res essentialiter, quas modificant, ergò non essent per eos essentialiter diversa.

Arguitur: Quia id quod contrahitur ad Deum & creaturam, vel est ens, vel non est ens; non primum, quia idem contraheret ipsum; non secundum, quia aliàs ens contraheretur per nihilum, ergò. Hoc argumentum jam solutum fuit superius, attamen illa solutio adhuc melius explicari potest. Unde R. illud quod contrahitur ens esse ens non formaliter, sed identicè, quod sic intelligi debet, ut ipsum quod contrahitur sit quoddam ens, non tamen esse, sed ratione illius quod contrahitur & contrahitur ipsum.

ipsum enim coarctando recipit esse ens, quatenus cum ente contracto identificatur in communi constituto.

V. Explicatur Aristoteles.

Opponitur Contra secundam partem Philoſophus 8. Met. 1. ib. ait ens statim se ipſo eſſe ſubſtantiam, quantitatem, &c. ſed hoc non poteſt explicari, aut intelligi niſi quia ſe ipſo, id eſt, ut exponit Scotus per modos ſibi intrinſecos ſit ſtatim quid, quantum, &c. ergo non contrahitur per differentias. R. Philoſophum tantum velle per hoc, quod non contrahatur ad praedicamenta per aliquid realiter diſtinctum, ſive deinde contrahatur per modos, vel per differentias, Doct̄or vero ſic exponit ne recederet à communi, quamvis alibi oppoſitum teneat.

QUAESTIO VI.

An ens sit de essentia omnium, ita ut in quidditativo & formali conceptu cujuslibet includatur?

I. Est in suis inferioribus quidditativo includitur.

Sciendum eſt ante reſolutionem ens quidditative includi in omnibus illis, quae reſpicit directe ut inferiora, id eſt in omnibus generibus, ſpeciebus, individuis & partibus eſſentialibus iſtorum, ſcilicet materia, forma, deinde de ente increato, cujus ratio eſt, quia praedicatio ſuperioris de inferiori ſuo eſt ſemper quidditativa, ſed difficultas eſt de illis quae reſpicit ut contrahentia, vel proprias paſſiones, ac de ultimis differentis. Ad quod

II. Non tam in contrahentibus, aut paſſionibus.

Dico: Ens non includitur in formali & quidditativo conceptu contrahentium ejuſ, ac paſſionum nec in ultimam differentiarum, & conſequenter non praedicatur de illis formaliter, & in quid, ſed tantum idemice & realiter. Eſt D. 1. d. 3. q. 3. a. 1. cum ſuis.

Probatur primò: Quia vel differentia contrahens ens (& idem dicendum de aliis) praeter rationem entis includit aliquid aliud formaliter, vel nihil; ſi nihil, ergo non poteſt eſſe differentia entis; ſi aliquid, quero ruruſ de illo alio, an includat rationem entis formaliter; ſi ſic, dabitur proceſſus in infinitum; ſi non, ergo dicendum idem de primo, ſcilicet contractivum entis non includere formaliter ens, eadem enim ratio eſt de uno ac de alio. Confirmatur de differentis ultimis, quia ſi praeter rationem entis includerent aliquid aliud non eſſent differentiae ultimae, ſed potius illud aliud eſſet differentia ultima, quia illud eſt differentia ultima, quod ita facit differre, ut ipſa non differat per aliquid aliud ſed ſe ipſa, ergo cum differentia ultima praeter rationem entis in qua conveniret cum omnibus aliis, includeret aliquid aliud, per quod ab illis diſtingueretur, non eſſet differentia ultima, quia haec debet eſſe talis, ut nullo modo habeat in ſe rationem convenientiae.

III. Nec in ultima differentia.

Probatur ſecundò: Quia ſi differentia, & idem eſt de modis ac proprietatibus, includeret rationem entis, videlicet illam rationem quam contrahit, vel aliam; neutram dici poteſt, ergo: Probatur m. quia non ipſam

rationem entis, quam contrahit, aliàs non eſſet contractiva, quia nil eſt contractivum illius quod formaliter includit, ſed ſemper alterius quod non includit; neque etiam aliam rationem entis, quia ſuperflue ponerentur in qualibet vera re plures formalitates entis, ſicut ſuperflue ponerentur in uno homine plures animalitates, vel rationalitates. Confirm. quia nulla differentia eſt ratio formalis alicujus rei, quare exiſtat, ergo nulla eſt formaliter ens. Sed

Arguitur Contra modos, quia vel modi ſunt poſitivi & reales, vel non; ſecundum non poteſt dici, ergo primum, ergo habent veram & propriam eſſentiam, ergo includunt eſſentialiter ens, quia, quod habet eſſentiam eſt ens. R. illos eſſe reales & poſitivos, & eſſe entia idemice tantum, ob quod veruſ & propriuſ denominari debent eſſentiales, quam entia, ſic etiam differentias ſubſtantiae dicimus ſubſtantiales, non autem ſubſtantias; quando autem inferitur; habent propriam eſſentiam ergo includunt eſſentialiter ens, ſi per eſſentiam intelligatur illud eſſe quod habent in rerum natura nil eſt ad propoſitum, unde nego conſeq. ſi verò intelligatur quòd includat ens formaliter, petitur principium.

IV. Modi ſunt realiter & idemice entia.

Instatur: Quod eſt alteri ratio quòd fit ens, eſt formaliter ens, modi ſunt rationes cur aliqua ſunt entia, ergo modi entis ſunt entia formaliter. R. negando minorem, quia modi ſunt tantum rationes eſſendi tale ens, non verò ens, id eſt, ſunt tantum rationes modificantes ens.

Modi non ſunt rationes eſſendi ens, ſed tale ens.

Urgetur: Si modi non includerent ens nil obſtaret quin eſſent verae differentiae entis, & ens verum genus per modos contractum, quia de ratione differentiarum eſt, quòd non includant contractum. R. negando ſequelam, quia ad rationem generis & differentiae requiritur, ut ambo importent realitates adequatas ex natura rei formaliter poſitive diſtinctas, quarum una ſit potentialis ad aliam, quod in ente & modis ejuſ non reperitur.

Arguitur 2. Illud includit formaliter ens cui definitio entis realis convenit, ſed differentis convenit definitio entis, ergo includunt formaliter ens. R. diſt. maj. cui convenit entis definitio realiter, concedo maj. formaliter, nego maj. & diſtincta ſic min. nego conſequentiam.

V. Definitio entis realiter differentiae convenit.

Dices: Vel ex ratione ſua formali convenit ipſi ens, vel nihil, ſi primum, ergo includit formaliter ens. R. negando antecedens, nec juvat quòd inter ens reale, & nihilum non datur medium, quia hoc tantum verum eſt de ente realiter, & nihil ſimpliciter, tamen datur medium inter ens reale formaliter, & nihil formaliter, nimirum illud quod eſt formaliter determinativum entis realis ad talem, vel talem ſpeciem.

VI. Plures inſtantiae adducuntur & ſolvuntur.

Instabis: Illud quod eſt determinativum formaliter exiſtit à parte rei, quando res, in qua eſt, exiſtit, ergo convenit ipſi ex ratione ſua formali exiſtentia, & conſequenter convenit ipſi formaliter ratio entis. R. negando conſe-

consequentiam, quia licet albedo dicatur formaliter convenire parieti, tamen certum est, quod non conveniat ipsi ex sua ratione formali, ergo licet existentia conveniret differentiae entis, non est tamen necesse, ut conveniat ex sua ratione formali.

Urgebis: Si convenit ipsi formaliter existentia debet ex sua ratione formali dicere non repugnantiam ad illam, sed hoc sufficit, quod conveniat ipsi formaliter ratio entis, ergo. *R.* negando majorem, sufficit enim quod realiter dicat illam non repugnantiam.

Replicabis: Si ex sua ratione formali non conveniat ipsi illa non repugnantia, ergo convenit ipsi ex sua ratione formali repugnantia. *R.* negando consequentiam, nam licet alterum ex contradictoriis debet convenire cuilibet simpliciter, tamen non debet convenire cuilibet ex sua ratione formali, sicut non convenit animali ex sua ratione formali habere rationalitatem, aut negationem ejus.

Addes: Ex sua ratione formali est ali-

quid, ergo ens. *R.* dist. ant. aliquid, id est aliquid quod ens: nego ant. aliquid, id est determinativum entis, conc. ant. denique si confirmaretur tota hæc Disputatio auctoritate Philosophi dicentis, id est ens non esse, quia includitur in differentiis, facile responderetur ipsam problematicè disputasse.

Arguitur 3. Secundum nos ens nihil est aliud, quam illud quod existit, aut potest existere realiter sive hoc sit ex ratione sua formali, sive non, sed differentia existunt ergo sunt formaliter entia, adeoque includunt formaliter ens. Ante solutionem advertendum est, aliud esse, quod ratio formalis entis conveniat differentiae, aliud quod ista ratio conveniat ipsi ex ratione sua formali, unde cum dicitur quod sint, vel non sint formaliter entia sic equivocatio, potest enim sumi vel in primo vel secundo sensu, hinc in forma dist. consequens: differentiae sunt formaliter entia, hoc est ratio formalis entis convenit ipsis concedo, differentiae sunt formaliter entia hoc est convenit ipsi ex ratione sua formali, nego consequentiam.

DISPUTATIO II. DE ESSENTIA, EXISTENTIA, ET SUBSISTENTIA.

QUÆSTIO I.

Quomodo Essentia & Existentia distinguantur?

I.
*Explicatur
essentia &
existentia.*

Notandum Essentiam rei dici, rationem per se primò convenientem rei intrinsicè ipsam constituentem, & à qua omnes ejus proprietates emanant, ut animalitas & rationalitas respectu hominis; dicitur etiam aliàs, *ratio formalis, quidditas, natura rei, substantia rei, &c.* quæ omnia sunt Synonyma: Existentia verò dicitur id, ratione cujus formaliter constituitur res extra suas causas & extra nihil, dixi formaliter, quia efficienter constituitur extra causas per ipsas causas, non tamen formaliter; addidi, & extra nihil, quia existentia Dei non constituit ipsum formaliter extra suas causas, cum non habeat, sed extra nihil. Tota ergò difficultas examinanda in hoc consistit, num essentia actualis, distinguatur realiter ab existentia actuali, vel utrum essentia possibilis distinguatur realiter ab existentia possibili, nam certum est existentiam actualem, realiter distinguui ab essentia & etiam ab existentia merè possibili. D. Thomas I. p. q. 3. a. 4. cum suis inter ipsas realem admittunt distinctionem, oppositum tenet D. I. d. 36. q. 3. cum quo

II.
*Existentia
non distin-
guitur ab es-
sentia.*

Dico I. *Existentia actualis non distinguitur ab essentia actuali.*

Probatum primò: Ad hominem, ideo Thomistæ distinguunt realiter essentiam ab existentia, quia ipsa essentia potest existere, vel non existere, ex quo deducunt, quod dum existit, habeat aliquid realiter distinctum, quod non habebat, quando non existebat, sed idem

est de existentia, nam hæc potest esse actu & aliquid quando non esse, ut patet de existentia Antichristi, qui nunc non est actu, & aliquando erit actu, ergo si propter hanc rationem admittenda est existentia realiter distincta ipsi essentia, etiam addi debet alia existentia existentia, sed hoc non admittunt, ergo, nec primam.

Dices I. Quamvis pro essentia quid sit per addi debeat non tamen pro existentia, quia ipsa est ratio formalis existentia, & consequenter non requirit aliam existentiam. Contra, quia colligunt essentiam non esse rationem formalem existentendi ex eo, quod possit existere, & non existere, sed existentia potest existere, & non existere, ergo etiam debent colligere quod non sit ratio formalis existentendi, & consequenter falsà supponunt existentiam esse rationem formalem existentendi.

Dices 2. Existentiam non posse concipi ut possibilem, & non existentem, quia de conceptu existentia est actu existere, sicut de conceptu hominis est esse animal sine quo existere nequit. Contra, quia existentia Petri non fuit ab æterno & tamen potuit produci, & antequam fuisset producta, cognoscebatur à Deo possibilis, ergo existentia Petri non minus ab æterno fuit possibilis, quam ejus essentia.

Instabis: Existentiam non existentem & tantum possibilem non esse existentiam, quia de conceptu ejus est actu existere. Contra, existentia non minus habet suam realitatem quam essentia, & æquè benè est participata illa ac hæc, ergo tam benè debet concipi prius possibilis, quam actualis, ac ipsa essentia. Proba-